

PO DVANAJSTIH LETIH

Za deseto obletnico ustanovitve tovarne športne orodja »Elan« v Begunjah, smo na današnji dan pred dvema letoma zapisali:

»DESTLETNO DELO JE BILO NAGRAJENO Z USPEHI. TA DAN NAJ BO PRELOMNICA MED STARIM IN NOVIM.«

Danes, ko dvanajstič praznujejo obletnico ustanovitve, je to moč lahko samo potrditi. Ni treba ponavljati, da je »Elan« mlado podjetje, ki je zrastle šele po vojni. To je eno izmed tistih podjetij, ki se je razvilo spontano iz majhne rokodelske delavnice v veliko industrijsko podjetje — v tovarno športnega orodja v centru Gorenjske. Delovna sredstva in pogoje dela si je bilo treba šele ustvariti, kar jim je uspelo največ z dobro voljo in požrtvovalnostjo.

Prvo desetletje je bilo prav v tem pogledu odlojučno: ali se bo novorojenček razvil v vrednega člana industrijske družine, ali pa bo že v svoji pubertetni dobi rahitično taval, ali celo propadel? Pa še eno: za obstoj, za življenje zaslužiti ni težko, toda hkrati napredovati, prigospodariti si kaj — to je težje. Samo dober gospodar je temu kos. In v »Elanu« so bili temu kos! Dasiravno niso dokončali novogradnje, jedro nove tovarne že obratuje.

ZIBELKA DANASNJEGA »ELANA«

je pravzaprav v Cerknem na Primorskem. Smučiči, katerih niso mogli dokončati leta 1944 za partizane v majhni delavnici bivše gostilne »Porezen«, so po osvoboditvi romale v nove, za to izbrane prostore na Zgoš in so prišle na trg po osvoboditvi kot prvi športni artikli.

Mlin, žaga in predilni obrat — vse to je bilo utesnjeno v tej zgradbi. Končno pa je iz predilnice »Lane« nastal »Elan«. Samo majhna sprememba v vrstnem redu črk in že je nastal povsem drug pomen, ne le za okolico, temveč za vso Jugoslavijo. »Elan« ni samo največje podjetje te vrste v državi, temveč je po velikosti in moči drugo v Evropi.

Pradedje — žagarji, kolarji, mizarji, kovači in mlinarji, so zapustili temu okolju neizbrisani pečat — dobro dediščino. Povsem razumljivo je, da so dane okoliščine in pobuda oblasti ter nekaterih mizarjev narekovele ustanovitve »Elana«. V čedalje večjem številu so se tu začeli zbirati potomci rokodelcev begunjske okolice. Ustanovili so zadrugo. Prizadevanja... požrtvovalnost... in nekaj smisla za šport in steklo je, seveda počasi, toda vedno naprej, do sedanjega obsega. Od ustanovitve do danes je podjetje vsaj sedemkratno povečalo zazidalno površino, da ne govorimo o modernizaciji in strojnem parku. Največji razmah je podjetje zaznamovalo po letu 1953, ko so pričeli z novogradnjo. Seveda so bili za to potrebni večji investicijski krediti. Prav v zadnjih letih pa so naleteli na nepredvidene težave — na omejitve investicijskih kreditov. Kljub temu je delavski svet podjetja pred kratkim sprejel sklep: na vsak način postaviti še sušilnico, temperirnico in kotlarno. Zastopniki lokalnih oblasti so s pomisleki gledali na te nove zadolžitve: izpolniti je bilo treba organizacijo podjetja, proizvodnjo, tehnično zaščito, prepotrebne sanitarne naprave itd. Odločitev je bila težavna. Tempo je postal neznošen. Podvojitve delovne sile, najemanje novih kreditov, osvajanje novih artiklov in s tem odpiranje novih obratov, prehod iz obrtniške-polserijske k serijski proizvodnji, porajajoča se konkurenca, po drugi strani pa ugodni komercialni sklepi, perspektive in možnost plasmana športnih rekvizitov na domače, predvsem pa na tuje tržišče. Razumljivo je, da so merodajni organi s skrbjo spremljali razvoj dogodkov v »Elanu«. Ni namreč posebno preprosto, če socialistično podjetje zraste tako rekoč v eni sapi, kajti možnosti, da zaradi nepremišljenosti propade v isti sapi, ne manjka. Z naslonitvijo na komercialni izračun na ugodnosti prodaje in z vero vase so se lotili med drugim tudi proizvodnje smučič in badminton reketov, od katerih izvozijo okrog 70% v tujino. In prav v tem pogledu so dovolj močni, da nudijo dober zaslužek sebi in skupnosti. Za uspešno delo pa so bili vsekakor potrebni delovni prostori, stroji in seveda delovna sila.



PROIZVODNJA JE POD KONTROLO VRHUNSKIH SMUČARJEV: OD LEVE NA DESNO: OLIMPIJEC CVENKELJ, FINZGAR IN REPRESENTANT — TEKAČ GORICNIK.

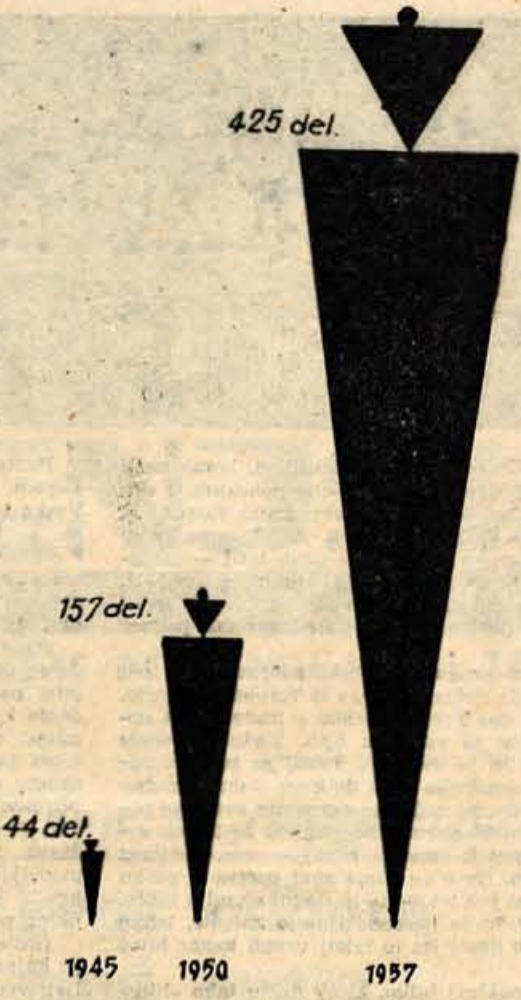
Sušilnica, temperirnica in kotlarna bodo kmalu dograjene. Ko pa bo po predvidenem načrtu celotna novogradnja dokončana, bo v podjetju stalno zaposlenih blizu 600 delavcev in nameščencev.

Zanimiva utegne biti tudi proizvodnja zadnjih dvanajstih let v številkah: 102.000 parov smučič, 45.000 smučarskih palic, 35.000 komadov sank, 700.000 komadov badminton reketov, 17.000 komadov hokejskih palic, 17.000 komadov nogobitlov, 3000 različnih gasilskih lestev in nešteto drugih artiklov za zimski in vodni šport; dalje lahkoatletsko in telovadno orodje, rekviziti za otroška igrišča, reševalne naprave, zaščitna sredstva, gasilski rekviziti in drugo.

Vsekakor so te številke visoke, toda v primeru z današnjo kapaciteto podjetja, kar skrom-

ne. V sedanjih delovnih pogojih bodo v nekaj več kot v dveh letih kos zgoraj naštetih proizvodnji.

Primerjajmo še gibanje delovne sile, bruto proizvodnje in delovne storilnosti.



PORAST DELOVNE SILE



Iz zgornjega je razviden vzporeden porast delovne sile in proizvodnje. Le-ta se je dvignila v desetih letih za več kot šestkrat. Vpeljavanje serijske proizvodnje, štednja in delovna zavest, močno okrepljen tehnični kader, vse to je jamstvo za uspeh.

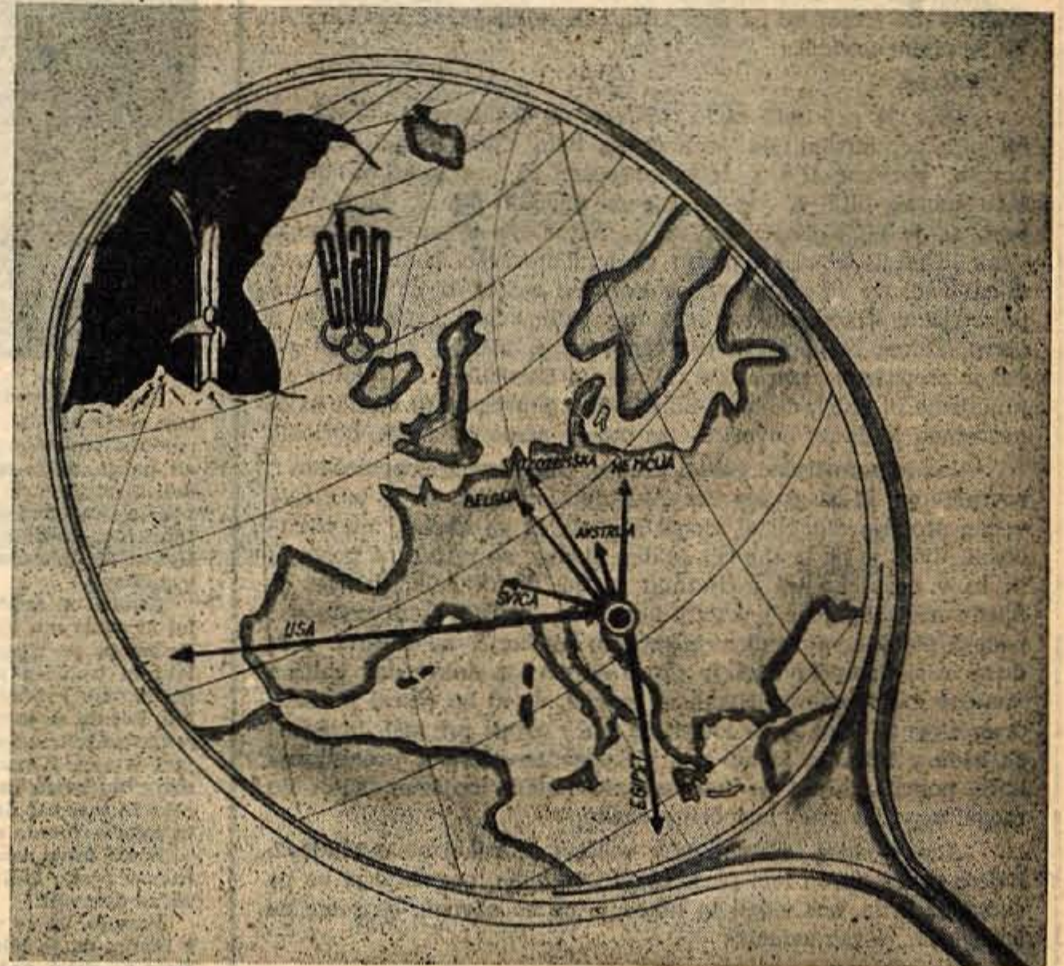
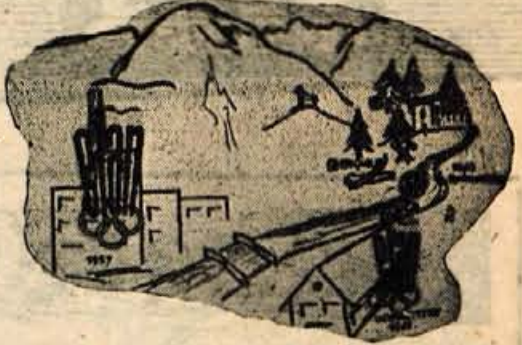


SMUČI IN BADMINTON REKETI STA GLAVNA IZVOZNA ARTIKLA

»Elan« izvažajo svoje proizvode v glavnem v zapadne države: Zapadno Nemčijo, ZDA, Svico, Nizozemsko, Avstrijo, Belgijo in na jugu v Egipt. V načrtu imajo še mnogo trgovskih stikov z ostalimi zapadnimi in vzhodnimi državami.

Z dviganjem življenjskega standarda v svetu nastajajo vedno večje možnosti plasmana športnih artiklov. Tudi domačim športnim društvom

in ustanovam se odpirajo krediti. Zato je pričakovati torej tudi na domačem tržišču občutno povečanje realizacije. Napačno bi bilo naziranje, da stremi »Elan« po izvozu prav zaradi čimvečjih dobičkov pri prodaji. K temu jih je prisililo kopičenje zalog materiala, kajti trenutno je prodaja na domačem tržišču premajhna v primeru s proizvodnjo. Razumljivo pa je, da vpliva zaslužek pri izvozu na čim nižje prodajne cene



na domačem tržišču. Surovine, posebno les, ki tvori osnovo proizvodnje, je zelo drag, posebno še zato, ker uporablja podjetje le visokokvalitetni les, predvsem jesen. Razen tega pa je podjetje vezano tudi na uvoz raznih surovin, kot so specialne drsne ploške za smučič, vijaki, razni laki in drugo. Prav zategadelj so izdelki razmeroma še dragi.

»Elan« predstavlja v predelovalni lesni industriji Jugoslavije pomemben činitelj, prav posebno še v izvozu. Težki milijoni deviznih di-

vodstvu, zlasti tehničnem, pa tudi zaščiti delavstva, požarni varnosti in vzgoji kadrov se posveča vsa pozornost. Stanovanjsko krizo rešujejo povsem na svoj način — ne z gradnjo nebotičnih blokov. Tudi v tem so precej prožni. Z manjšimi krediti je podjetje že omogočilo gradnjo stanovanjskih hišic in adaptacijo oziroma popravilo stanovanj mnogim svojim članom. Z nabavo avtobusa pa je bilo v glavnem rešeno zelo pereče vprašanje — delovna storilnost. Delovna sila iz okolice prihaja na delo spočita. Vsekakor pa se bo v bližnji bodočnosti s smotno centralistično stanovanjsko izgradnjo v neposredni bližini tovarne, stanje izboljšalo, s čimer bo moč razgibati tudi kulturno in športno dejavnost. Že nekaj let skrbi podjetje tudi za primeren oddih svojih članov v lastnem campingu ob Jadranu.

»Elan« zaposluje tudi več vrhunskih športnikov, ki s svojimi izkušnjami ne koristijo le proizvodnji podjetja, temveč zastopajo tudi državne barve.

To naj bi bila v grobem dvanajstletna bilanca podjetja.

Za njihov praznik jim še enkrat čestitamo in želimo obilo uspehov.



TELOVADNICA, KI JO JE OPREMILO PODJETJE »ELAN«

narjev, zlasti v zadnjih letih, so vsekakor pomemben prispevek k stabilizaciji naše trgovinske bilance.

V sklopu občine skrbi »Elan« tudi za koprodukcijo proizvodnje z manjšimi podjetji sorodne stroke, ki nimajo stalnega tekočega dela in s tem krepki gospodarsko moč okolišča.

Ne smemo pa pozabiti, da je podjetje sezonskega značaja (sezona za letne rekvizite traja od februarja do septembra, za zimske pa od septembra do februarja), vse ostale mesece pa se mora proizvodnjo na zalogo. Te zaloge pa vsekakor vežejo prekomerne obratne kredite, kar dela podjetju največ težav.

V primeru, da kak artikel ne bi bil več aktualen, ima podjetje tudi vse možnosti za preusmeritev proizvodnje. To je tudi potrebno, ker se v športni areni porajajo stalno nove igre, ki zahtevajo tudi nove rekvizite.

Vzporedno z gradnjo in v okviru danih možnosti pa se krepki tudi notranja organizacija v



»ELAN« ZASTOPAN NA MEDNARODNIH VELESEJMIH

„ELAN“ BEGUNJE

